1 - גע

גע = - פּרעפֿיקס פֿון פּאַרטיציפּ אין די גרונטיקע ווערבן (לויפֿן - געלאָפֿן, שרייבן - געשריבן, ציילן-געציילט, שמירן - געשמירט, נעמען - גענומען);

אין פּאַרטיציפּ פֿון אָפּשטאַמיקע ווערבן מיט קאָנווערבן קומט אַרײַן דער פּרעפֿיקס גע= נאָכן קאָנווערב (נאָכלויפֿן - נאָכגעלאָפֿן, איבערשרײַבן - איבערגעשריבן, אָפּציילן - אָפּגעציילט, אויסשמירן - אויסגעשמירט, אויפֿנעמען - אויפֿגענומען);

די פּאַרטיציפּן פֿון ווערבן מיט די ווערבאַלע פּרעפֿיקסן
אַנט=, דאַ=, דער=, פֿאַר=, צע= האָבן נישט דעם פּרעפֿיקס
גע= (אַנטלויפֿן - אַנטלאָפֿן, באַשרײַבן - באַשריבן, דערציילן - דערציילט, פֿאַרשמירן - פֿאַרשמירט, צענעמען - צענומען);

ווערבן אינטערנאַציאָנאַליזמען האָבן אויך ניט דעם פּרעפֿיקס גע= אין פּאַרטיציפּ.
(איזאָלירן - איזאָלירט, קאָמוניקירן - קאָמוניקירט א"א), עטלעכע פֿון זיי קאָנען האָבן ביידע פֿאָרמעס פֿון פּאַרטיציפּ (פֿאַרמירן - פֿאַרמירט, געפֿאַרמירט, מאַרשירן - מאַרשירט, געמאַרשירט א"א).

---

2. גער

געאוריקעט - פֿאַר פֿון אויקען.

זײַט 3.

ג ע א ו ר ט יי ל ט - פֿאַר פֿון אורטיילן.

זײַט 4.

ג ע א ו ר ט ל ט - פֿאַר פֿון אורטלען (אורטיילן).

.5 - גזוי

ג ע א י ב ט -1. פֿאַר פֿון (דטשמ) איבן (זיך).

~~[crossed out]~~ 2- אדי/אַדוו. (דטשמ) אײַנגעניט,

געניט, טרעניר־ט.

1910 "די פֿעלדער זײַנען געווען באַמײַסטערט פֿון

גאַיבטע הענט". ראָזענפֿעלד, 5, 390. 38

1927 "דער געאיבטער דענקער |...| ווערט אַן ספֿק

באַקומען נוצן פֿונעם גאַנצן ספֿר". איבן גאָלדשמיד, 257,1. 39

1954 "איך דאַ לוינט זיך פֿאַר אַ געאיבטן

פּסיכאָאַנאַליטיקער צו פּרוּוון אויפֿדעקן די 40

עראָטישע מאָמענטן |...|". ח. גרינבערג, 3, 192.

|| געאיבטקייט - די/דאָס, באַ. (דטשמ) אײַנגעניטקייט,

געניטקייט, טרענירטקייט.

.6 - גלאַ

ג ע א י ב ל ט - 1. פֿאַר פֿון איבלען. ~~% ס'האָט~~

~~אים געאיבלט פֿון דעם שלעכטן ריח.~~

2. פֿאַדי/פֿאַדוו. (עלט) וואָס איז איבלדיק.

1881 "איך בעט פֿון דיר סליחה, מחילה וכפּרה אויף

גאָר וואָס איך האָב געטאָן אַזוי איין זאַך וואָס עס 42

איז געאיבלט אין דײַנע אויגן". אַנ, איין נייע

שס תחינה.

7. -גאָ

ג ע א י ז ע ר ט - אַדי/אַדוו. (עלט? רוסיצ?)

מוסטערדיק, מיט אַ דעסען, מוסטער.

רעד: דאָס וואָרט איז פון ליפשיצעס רוסיש=יִדישן ווב:
ער טײַטשט דאָס רוסישע וואָרט узорный = געאיזערט,
דעסנדיק, מיט אַ דעסן". האָט מען ערגעץ געזאָגט
אין יידיש: איז ער = узор?

8. - גאָ

ג ע א י י ב י ק ט - אַדי/אַדוו. (שנש) וואָס לעבט
(ווער לעבן) אייביק; פֿאַראייביקט.

1937 - 1939 " ער איז אַ געאייביקט קינד". סוצקעווער, 139,3. 43

1959 " יהודה ווערט געטייט - געאייביקט". מ. דייטש, 244,2. 44

געא - 9.

ג ע א יי ג נ ט - אַדי/אַדוו. (דטשמ?) צוגעפּאַסט, פּאַסיק.

1866 " און יעדער גוטע, צום פּראָפּיטירן געאייגנטע

סחורה בין איך פֿאַרפֿליכטעט פֿון דעם געלט איינצוקויפֿן". 47

מ. הורוויץ, 1, 44 - !!.

1887 " דאָס אָרט איז זייער געאייגנט פֿאַר אַזאַ פֿאַבריק". פּוי 74

צ' ציפּאַל, נ' 15, ז' 221. 48

1936 " דער שענסטער און געאייגנטסטער נאָמען פֿאַר

אַ 'העלד' וועט דעם מענטשן ניט מאַכן שיין 49

און ערלעך, אויב דער מענטש אַליין איז - נישטאָ".

נאדיר, 9, 137.

10 - [illegible]

ג ע א יי ד ל ט - פֿאַר פֿון איידלען (זיך).

.11 -ווק

געאײזט - אדי/אדוו. (שנש?) וואָס זײַנען מיט
אײַז, וואָס איז אײַנגעפֿראָרן (ווי) מיט אײַז.

55 1913 " אַלץ איז געאײַזט". ברידער גאָרדין, 3, 140.

54/56 ... " |...| וואָס מע האָט איך ספּעציעלע געאײַזטע
וואַגאָנען געבראַכט פֿון אויסלאַנד". אש.

רעד: פֿון וואַנעט די ציטאַטע?

.12 -ווק

געאײַזנט - אדי/אדוו. (שנש) 1. וואָס איז פֿון
(מיט) אײַזן.

57 1945 " איך שטײ בײַ דער געאײַזנטער באַריערע,//
און איך דערקען ניט מער דעם ים". סעגאַלאָוויטש, 127, 9.

2. (פֿיג) שטאַרק, האַרט ווי אײַזן, פֿאַרוואַנדלט אין אײַזן.

58 1959 " דו ביסט געאײַזנט אין טויזנט פֿאַראַטן".
שאַרגעל, 1, 61.

13 -108

ג ע א יַ ט ע ר ט - פֿאַר פֿון איַטערן.

.14 געא - .

ג ע א יַ ל - דאָס/דער, בא. דאָס איַלן זיך; דאָס יאָגן זיך, איַלעניש. % וואָס יאָגסטו, צו וואָס איז דאָס גע<u>איַל</u> - ווערסט נאָך באַוויַזן צו דער באַן.

1937 - 1939 " ברעכן זיך וואָרצלען, און ס'טראָגט זיך אַ וואַלד אין <u>געאיַל</u>". <u>סוצקעווער, 3, 125</u>. 63

1941 " וואָרעם אין <u>געאיַל</u> ביסטו אַרויסגעגאַנגען פֿון לאַנד מצרים". <u>~~תרגום יהואש~~, דברים, טז - 3</u>. 64

1965 " דער טאַטע האָט געאיַלט |...|, און מיט יעדער מינוט איז געוואָרן שטאַרקער דאָס <u>געאיַל</u>". 65

<u>קאַגאַנאָווסקי, 4, 52</u>.

געא - [redacted]

ג ע א יי ל ע נ י ש - דאס, בא. דזוו געאייל, איילעניש.

1909 " און דער סודעבני פריסטאוו האט אין געאיילעניש

אויסגערופן מיין נאמען און דעם נאמען פון מיין 94

מיטשולדער". אנ. א וידוי פון אן אקושערקע, 108,1.

1969 " זייערע אימפרעסאריאס באמיען זיך, אין אזא

געאיילעניש, אויסצוניצן דעם טומל, וואס שאפט זיך 95

ארום אזא 'קאמעט', א בארימטקייט". א. בלוישטיין.

צ׳ טמז, V/7.

געאיילעריי

ג ע א יי ל ע ר יי - דאס, בא. (שנש) דזוו איילעניש.

1961 " ווינטן |...| צעבייזערן זיך |...| פארטשע-

פענדיק בלעכן אויף דערנער, און פארלירן זיך אין 97

דער וועלט מיט א יאושדיק געאיילעריי".

י. עמיאט, צ׳ פאר, II/19.

גאילט

----> 2.

... " מבוהלים - גאילט". רייכלין 8, אסתר, ח - יד.

תי: אין געאייל. 83

15. 1ווק

ג ע א יי ל ט - 1. פֿאַר פֿון אייַלן (זיך).

2. אדי/אדוו. גיך לויפֿנדיק, אייַלנדיק.

|1956?| " ווען ער וועט זיך דערמאָנען אין אַלע

81 זייַנע מעשים, |...| אין די געאייַלטע געדאַנקען,

וואָס אין מוח". איבז, ליקוטי אמרים,1, קכח - 128.

1968 " וואָווע באַרביטאָלער איז אַרייַן מיט אַ געאייַלטן

קאנק טראָט". גראַדע, 7, 54.

3. (עלט) זייער גענייגט, נוטה צו עפּעס.

... " ער איז גיך מקבל וואס ער הערט פֿון זייַן

82 רבי, אבער ער איז אויך געאײלט צו פֿערלירן,

כלומר און גיך פֿערגעסט ער וואס ער האט געהערט".

אנ, ס' חסדי אבות.

15/2. געא - ...

ג ע א יי ל ט ע ר ה יי ט - אַדוו. אין מצב פֿון

אייַלן זיך, אין אייַלעניש.

1885 " אייַלנדיקע זאַכן דאַרף מען טאָן נישט געאייַלטערהייט,

84 דען זאָנסט |אויב ניט| פֿאַרדרייט מען זיך אַזוי פֿיל

דעם קאָפּ, אַז מען ווייסט גאָר ניט ווו מען האַלט".

זב דער קלייַנער כל-בונים. ז' 49. (179 פֿון)

.16 –

געאײליק – אַדי/אַדוו. אײלנדיק, יאָגנדיק, (אויף) גיך.

1909 "מיט אַ געאײליקער העפלעכקײט האָט ער מיר צוגערוקט אַ שטול". אַנ, אַ וידוי פֿון אַן אַקושערקע, 1, ז' 21. 89

1936 "...| נעמט זי זיך געאײליק אַרומצופֿן דאָס פֿון מיטאָג איבערגעלאָזטע פֿלייש". האַראַנטשיק, 3, 168. 90

.17 –

געאײלעכץ – דאָס, באַ. 1. דאָס ברענען אָדער רײכערן אײל.

2. עפּעס וואָס האָט אין (אויף) זיך אײל, איז דורכגעזאַפּט מיט אײל.

1969 "די קנויט האָט אײנעם אײל געקאָפּטשעט, און דאָס געאײלעכץ האָט אָנגעפּילט די שטוב מיט הײליקן װײַרעך און דומפּיקן אײל". מ. דלוזשנאַווסקי, 155 ~~צ' פּאָר~~, III/6. 91

רעד: פֿון קאָנטעקסט איז ניט קלאָר צו וועלכן באַטײַט איז שײַך דאָס וואָרט.

18

ג ע א יַ ל צ י ק – אייַלנדיק, גיך, פלינק.

1916 " נישקשה, מייַנע פערד פליען נישט אוועק.

98 זיי זענען נישט געאייַלציק". זילבערבוש, 1, 62.

1960 " אָ, איך בין צו געאייַלציק אין מייַן טראַכטן".

99 ראַזענבערג, 1, 54.

1971 " האָט אורי |...| געשפּאַנט און זיך אונטערגעפעדערט

100 מיט געאייַלציקע טריט". רעטלער, צ' טמז, X/17.

19

ג ע א יי נ י ק ט – אַדי/אַדוו. פאַראייניקט, פאַרבונדן, איינשטימיק. % ביידע חברים זייַנען געאייניקט אין זייערע אידעען און שטרעבונגען.

1935 " אַפילו די גרויסע לייַט זייַנען נישט געאייניקט

קאַנק געווען אין זייערע דעות". באַשעוויס, 1, 32.

1956 " פאַרמירט פון היגע און פון פליטים אויף

104 אוראַל – // פאַרשיידנשפּראַכיקע, געאייניקט אין

פאַרלאַנגען". מאַרקיש, 11, 561.

1964 " צו די וואַלן |...| זאָלן ביידע אַרבעטער=

105 פּאַרטייען אַרויסשטעלן אַ געאייניקטן צעטל".

א. אויערבאַך, צ' טמז, XI/27.

גיאייניגט.

1. ←----

... " מיר זיינן גווארצלט אונ' גיאייניגט אין אונזרי

109 בייזי מעשים אונ' רויב". מחזור 4, צט – II.

2. איינציק, אַליייניק.

1713 " גלובט איז דער אייניגר אונ' גאייניגטר,

108 ער איז גיוועזן אונ' איז אונ' ווערט זיין".

מחזור 2, ג – I.

.20 1084

ג ע א י י נ צ י ק ט - אַדי/אַדוו. (עלט).

1. פֿאַראייניקט, פֿאַרבונדן.

1864 " אַז מיַינע טרעהרן זאל ניט לער אפ לויפן דער

מידת הדין זאל זיין געאייניגט מיט מידת הרחמים". 112

שרה בת טובים, 1, ז׳.

2. ספּעציעל, אויסשליסלעך באַשטימט פֿאַר עפּעס/עמעצן.

1848 " מאמר וועלין דייני מעשים גאנץ זיין צו

גאט און וועלין זיין געאיינציגט פון זיין נאמען 110

וועגין". חובות הלבבות 3, 62.

.21 [redacted] - געא

... " און ווען אָבער זייערע מעשים זענען ניט זוכה

ווערן זיי געאיינציקט צו דעם טויט". 119

מחזור כל בו, 1, 118.

3. אויסגעטיילט, איין איינציקער אין זיַין מין.

1904 " אין יענער ציַיט האָט זיך געהערט ~~דער נאָמען~~

~~פון די הייליקע תלמידים פון הבעש"ט הקדוש נ"ע,~~ 118

~~און נאָך מער~~ |...| דער נאָמען פון מעזריטש, וואָס

דאָרט איז געווען |...| ר׳ צובער נ"ע, דער געאיינציגטער

פון די תלמידי הבעש"ט". ספר תולדות הרב, 1, ז׳ 92.

4. געהייליקט.

1849 " גאט וואס ביסט געאיינציקט מיטן נאמען אחד,

ניט ווי מען ציילט איינס, דערנאך צוויי, רק ביסט 111

איין יחיד ומיוחד". ספר שערי ציון, 1, 66.

1885 " געלויבט ביסטו איינציקער און געאיינציקטער,

גאָט איז איינער און זיַין נאָמען איז איינער". מחזור, 4, 4. 114

21/1 – געז

מחזור 4, 4.

1938 " געהייכטער האַר, דער דאָ די וועלט באַשײַנט,

// דער איז געאײַנציקט אייביקלעך פֿון אַלן". 117

סוצקעווער, 3, 201.

גיאײַנציגט. ם

1. ←-----

1721 " אונ׳ מיט אננדר זיא זיינן גיאײַנציגט

אונ׳ דייך אייניקייט זיא איינינגן". מחזור 1,קלד – I. 120

3. ←----

1713 " בייא אים וואר איך גאײַנציגט איך זייני

בהעלטניס פר בארגן". מחזור 2, רא – II. 120

.22 [illegible] – געא

ג ע א יי נ צ ל ט – אדי/אַדוו. (עלט) אײַנציק, אויסדערוויילט.

1936 " |...| דער דאָ זיצט אויף דעם צירקל פֿון דער

ערד, דער דאָ פֿאַרגיבט צו די געאײַנצלטע פֿאָלק אויף 121

דער ערד". מחזור 5, 217.

[illegible] – גוט. [הו״ב]

23 ג ע א יי ס ע ר ט – פאר פון אייסערן (זיך) |הארקאודיי|.

[illegible] – גוט

24 ג ע א יי פ ע ר ט – פאר פון (דטשמ) אייפערן.

.25 - גאַך

ג ע א י נ ד - דאָס, בא. (שנש) געזעמל פֿון כוואַליעס, אַ סך כוואַליעס.

1940 " איך וויל בלויז באַרירן דײַן סוד ווי אַ

123 זעגל, // געבויגן פֿון שטורעם, באַרירט דאָס געאינד".

סוצקעווער, 3, 233.

---

26 - גאַך

ג ע א י ק ע ט - פֿאַר פֿון איקען(זיך).

27 ג ע א י ר ט - פֿאַר פֿון (דטשמ) אירן.

28 ג ע אָ ג ר אַ ף - דער, =ן. 1. געלערנטער, ספּעציאַליסט אין געאָגראַפֿיע. % אַן עקספּעדיציע פֿון געאָגראַפֿן שטודירן דעם קלימאַט פֿון אַנטאַרקטידע.

2. לערער פֿון געאָגראַפֿיע. % דער געאָגראַף האָט פֿאַרגעבן די תּלמידים צו מאַכן אַ מאַפּע.

.29

געאָגראַפֿיע – די. 1.(בא). די וויסנשאַפֿט וועגן דער ערד, איר אייבערפֿלאַך, קלימאַט, פֿלאָרע, פֿאונע און באַפֿעלקערונג. % פֿיזישע געאָגראַפֿיע, פּאָליטישע געאָגראַפֿיע. דער עקזאַמען פֿון געאָגראַפֿיע איז געווען אַ שווערער.

1916 " אַ קאַפּיטאַן, זאָגט פּיניע, באַדאַרף זײַן קלאָר
אין דער געאָגראַפֿיע, ווי אַ ייִד אין אשרי"! 10
שלום=עליכם, 8ב, 815.

1951 " אין ווילנע איז אַרויס אין 1818 אַ ייִדיש
לערנביכל פֿאַר געאָגראַפֿיע |...|". י. שאַצקי, [illegible] 12
~~זב ליטע 1~~, 715.

2. מצ געאָגראַפֿיעס. לערנבוך פֿון געאָגראַפֿיע.
% לײַ מיר דײַן געאָגראַפֿיע ביז מאָרגן, כ'דאַרף זיך צוגרייטן צום עקזאַמען.

1872 " אין די געאָגראַפֿיעס, וואָס ווערט אין זיי
געציילט |=דערציילט|, ווי גרויס עס איז די 9
באַפֿעלקערונג פֿון יעדער נאַציאָן |...|". דיק, 15,58.

.30 - [illegible]

געאָגראַפֿיש – אַדי/אַדוו. שייכדיק צו געאָגראַפֿיע.
% געאָגראַפֿישע קאַרטע. געאָגראַפֿישע פֿאָרשונגען. ער האָט ליב צו לייענען וועגן געאָגראַפֿישע אַנטדעקונגען.

1906 " די געאָגראַפֿישע און סטראַטעגישע לאַגע איז
אַזוי וויכטיק, אַז אירע שטאַרקע שכנים קענען ניט 17
ערלויבן איינער דעם אַנדערן זיך אַרײַנרוקן מיט
אַ פֿוס אין דעם לאַנד". איבן א. גראַדאַווסקי, 1, 21.

1958 " ד"ר שאַצקי האָט לײַכט אַריבערגעשפּאַנט
געאָגראַפֿישע גרענעצן אין דער ייִדישער געשיכטע=פֿאָרשונג". 18
ביקל, 1, 232.